

klart, at Opnaaelse af Ligevægt mellem Opsparing og Kapitalfastgørelse og af den dermed følgende Stabilitet i Produktionen kræver ikke stabile Priser, men en Bevægelse i Priserne, der svarer til Ændringer i „efficiency earnings“. Han siger udtrykkelig, at hvis „money-rates of earnings were uniformly fixed in relation to effort . . . then the price-level would change (assuming Investment and Savings to be in equilibrium) with every change in efficiency and in inverse proportion to such change“ (I 166). Konsekvensen af Keynes Tankegang bliver saaledes i Virkeligheden den af Lindahl anbefalede Regulering af Prisniveauet omvendt proportionalt med Produktiviteten. Dette fremgaar faktisk ogsaa umiddelbart af Keynes' ovenfor citerede fundamentale Ligning; hvis en Prisniveauforandring skyldes ændret Produktivitet, er der ingen Grund til at vente, at Ligningens andet Led skal forstyrre Ligevægten; tværtimod maa man antage, at Stabilisering af Prisniveauet her netop vilde fremkalde de Gevinster og Tab hos Driftsherrerne, som det er baade Keynes' og Lindahls Maal saa vidt muligt at undgaa.

Carl Iversen.

HENRY STJERNQVIST: *Studier i Elektricitetsværksstatistik*. Ingeniørvidenskabelige Skrifter B. Nr. 5. I Kommission hos Gad. København 1931. 88 S.

Denne Afhandling er delt i 3 Afsnit, af hvilke det første søger at belyse Afhængigheden mellem Pris og Forbrug, det andet indeholder en Oversigt over By- og Oplandscentralernes Tarifer, mens det tredje omhandler Elektricitetsproduktionens Udvikling i de forskellige Lande.

Nytten af de to sidste Afsnit er uomtvistelig. De betyder en overordentlig Lettelse af Arbejdet for den, der vil orientere sig i eller skal bruge Oplysninger fra det paagældende Omraade.

Betydningen af det første Afsnit derimod er mere problematisk. Som allerede nævnt er det særlig Forbindelsen mellem Pris og Forbrug, Forf. har sat sig til Opgave at belyse. Resultatet i saa Henseende er imidlertid magert. Først foretager Forfatteren en Sammenstilling af Prisen pr. kwh. med Salget pr. Værk. Denne viser gennemgaaende en tydelig negativ Korrelation mellem de to Størrelser, men samtidig fremgaar det meget tydeligt af Materialet, hvad Forf. naturligvis er fuldt klar over, at det er de lokale Muligheder for Salgets Størrelse,

klart, at Opnaaelse af Ligevægt mellem Opsparing og Kapitalfastgørelse og af den dermed følgende Stabilitet i Produktionen kræver ikke stabile Priser, men en Bevægelse i Priserne, der svarer til Ændringer i „efficiency earnings“. Han siger udtrykkelig, at hvis „money-rates of earnings were uniformly fixed in relation to effort . . . then the price-level would change (assuming Investment and Savings to be in equilibrium) with every change in efficiency and in inverse proportion to such change“ (I 166). Konsekvensen af Keynes Tankegang bliver saaledes i Virkeligheden den af Lindahl anbefalede Regulering af Prisniveauet omvendt proportionalt med Produktiviteten. Dette fremgaar faktisk ogsaa umiddelbart af Keynes' ovenfor citerede fundamentale Ligning; hvis en Prisniveauforandring skyldes ændret Produktivitet, er der ingen Grund til at vente, at Ligningens andet Led skal forstyrre Ligevægten; tværtimod maa man antage, at Stabilisering af Prisniveauet her netop vilde fremkalde de Gevinster og Tab hos Driftsherrerne, som det er baade Keynes' og Lindahls Maal saa vidt muligt at undgaa.

Carl Iversen.

HENRY STJERNQVIST: *Studier i Elektricitetsværksstatistik*. Ingeniørvidenskabelige Skrifter B. Nr. 5. I Kommission hos Gad. København 1931. 88 S.

Denne Afhandling er delt i 3 Afsnit, af hvilke det første søger at belyse Afhængigheden mellem Pris og Forbrug, det andet indeholder en Oversigt over By- og Oplandscentralernes Tarifer, mens det tredje omhandler Elektricitetsproduktionens Udvikling i de forskellige Lande.

Nytten af de to sidste Afsnit er uomtvistelig. De betyder en overordentlig Lettelse af Arbejdet for den, der vil orientere sig i eller skal bruge Oplysninger fra det paagældende Omraade.

Betydningen af det første Afsnit derimod er mere problematisk. Som allerede nævnt er det særlig Forbindelsen mellem Pris og Forbrug, Forf. har sat sig til Opgave at belyse. Resultatet i saa Henseende er imidlertid magert. Først foretager Forfatteren en Sammenstilling af Prisen pr. kwh. med Salget pr. Værk. Denne viser gennemgaaende en tydelig negativ Korrelation mellem de to Størrelser, men samtidig fremgaar det meget tydeligt af Materialet, hvad Forf. naturligvis er fuldt klar over, at det er de lokale Muligheder for Salgets Størrelse,

der er afgørende for, om Prisen kan blive høj eller lav, hvorimod Materialet intet siger os om, hvorledes Forbruget inden for det samme lokale Omraade vilde reagere overfor Prisændringer.

Forf. prøver nu heller ikke paa ved en saadan simpel Sammenstilling som den ovennævnte at danne en egentlig Efterspørgselskurve. Derimod forsøger han dette ved en Sammenligning af Prisen og Salget pr. Maaler for samtlige Værker, idet han med Rette forventer, at Forbindelsen mellem Pris og Forbrug lettere kan aflæses heraf. Paa denne Maade tegner Forf. en „Efterspørgselskurve“ saavel for Lys som for Kraft, men disse Kurver er efter min Mening af højst tvivlsom — om af nogen — Værdi.

Forf. paapeger ganske vist, at disse Efterspørgselskurver ikke lider af den Fejl, som almindeligvis hæfter ved statistiske Efterspørgselskurver, at de er dannet paa Grundlag af Priser og Mængder, som hidrører fra meget forskellige Tidspunkter — ofte Tidspunkter med henimod et Hundrede Aar imellem —, hvilket bevirker, at en Mængde Forbindelsen mellem Pris og omsat Mængde fuldstændig uvedkommende Ting kommer til at paavirke Kurvens Form.

Det er rigtigt, at de af Forf. tegnede Efterspørgselskurver ikke lider af denne afgørende Fejl, men til Gengæld lider de af en anden, nemlig den, at de anvendte Priser og forbrugte Mængder stammer fra forskellige lokale og fra hinanden fuldt adskilte Markeder, hvor Forbrugets Natur kan være vidt forskelligt.

Vi ved, at de „billige“ Værker er beliggende, hvor de lokale Forhold tillader et stort samlet Forbrug, og at vi derfor ikke faar noget at vide om, hvorledes Forbruget reagerer over for Prisændringer ved at sammenligne Pris og samlet Forbrug, men er det ikke tænkeligt, at Levevanerne i de samme lokale Omraader i sig selv kræver et større Forbrug pr. Maaler ved samme Pris end Tilfældet er i de lokale Omraader, hvor Oplandet er lille? Hvis de større Værkers Forbrugerkreds gennemgaaende tæller langt flere Personer med bymæssige Livsvaner og Beskæftigelse, vil dette jo utvivlsomt betyde et langt større Lysforbrug pr. Maaler end Centraler, hvis Forbrugerkreds for en stor Del er Landmænd.

Saalænge det ikke er paavist, at Værkerne i lave og høje Prisgrupper er ens i denne Henseende, kan Kurverne ikke tjene til nogen Vejledning med Hensyn til Virkningen af Prisændringer.

Kurvernes Forløb er i og for sig plausibelt. Lysforbruget viser en mindre Elasticitet end Krafftforbruget, hvilket man ogsaa paa Forhaand maa formode. Men der er ikke meget opnaaet ved at faa at vide, hvad man i Forvejen ved. Først naar man kan finde disse Kurvers Form med en saadan Grad af Sikkerhed, at Tilliden til deres Rigtighed ikke beror paa, at den stemmer overens med den Teori eller Hypotese, man i Forvejen havde med Hensyn til disse Kurvers Forløb, er man naaet et Skridt videre.

Forf. vil sikkert indrømme, at denne Fordring tilfredsstiller hans Efterspørgelseskurver ikke, og den tilfredsstilles ikke af nogen statistisk Efterspørgelseskurve, jeg har set. Det er i det hele taget et Spørgsmaal om ikke det Arbejde, der anvendes paa ud af statistisk Materiale at konstatere en „teoretisk“ Efterspørgelseskurve, ikke kunde gøres mere frugtbringende paa anden Maade, f. Eks. ved den Art af Arbejde, som er udført i Afhandlingens to sidste Afsnit.

Jørgen Pedersen.

